

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська мова. Синтаксис

Освітня програма ***035.038 Слов'янські мови та літератури
(переклад включно), перша – чеська
(перший бакалаврський рівень)***

Спеціальність ***035 Філологія***

Галузь знань ***03 Гуманітарні науки***

Затверджено на засіданні кафедри української мови
Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Сучасна українська мова. Синтаксис</i>
Викладач (-и)	кандидат філологічних наук, доцент Пославська Наталія Михайлівна
Контактний телефон викладача	(050) 516-18-97
E-mail викладача	nata.slavna@ukr.net
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	кредити ЄКТС – 6 (180 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Обговорення загальнометодологічних і загальнонаукових аспектів курсу, особливостей виконання різних форм робіт згідно з графіком консультацій
2. Аnotація до курсу	
<p>Дисципліна «Сучасна українська мова. Синтаксис» належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін підготовки бакалавра філології. Вона забезпечує формування у здобувачів вищої освіти професійно-орієнтованої компетентності, передбачає оволодіння знаннями, уміннями і навичками аналізу синтаксичних одиниць.</p> <p>У граматичній системі мови синтаксису належить центральне місце, оскільки у його сфері функціонують мовні одиниці, які забезпечують спілкування людей, безпосередньо співвідносячи повідомлене з реальною дійсністю. Усебічне вивчення цього розділу граматики сприяє закріпленню у студентів попередньо набутих знань із фонетики, лексикології, словотвору, морфології, а також ще глибшому засвоєнню словниково-граматичних та інформаційних можливостей мови як найважливішого засобу людського спілкування.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p><i>Мета курсу</i> – формування у студентів-філологів систематизованих наукових знань про традиційні й нові підходи щодо класифікації та кваліфікації синтаксичних категорій і синтаксичних одиниць з послідовним розмежуванням:</p> <p>1) формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного, комунікативного аспектів; 2) аналізом зв'язків між складниками словосполучень, речень (простих і складних), складного синтаксичного цілого; 3) встановлення відношень (предикативних, напівпредикативних, суб'єктних, об'єктних, атрибутивних, обставинних, конкретичних, єднальних, приєднувальних, градаційних, зіставних тощо) між компонентами, які структурують синтаксичні одиниці.</p> <p><i>Завдання курсу</i> – забезпечити фахову підготовку майбутніх філологів, сформувати в них міцні навички аналізу синтаксичних одиниць, виробити уміння застосовувати на практиці здобуті знання із синтаксису української мови, допомогти студентам практично оволодіти нормами писемного та усного літературного мовлення.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>У процесі опанування дисципліни бакалаври мають оволодіти такими компетентностями:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатністю розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов; • здатністю бути критичним і самокритичним; • здатністю учитися й оволодівати сучасними знаннями; • здатністю до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; • умінням виявляти, ставити ти вирішувати проблеми; • здатністю працювати в команді та автономно; • здатністю до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; 	

- здатністю використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови;
- здатністю вільно оперувати лінгвістичною термінологією для розв'язання професійних завдань;
- здатністю комплексно використовувати набуті філологічні та методичні знання у практиці викладання української мови.

Результати навчання:

- знати класичні та новітні підходи до вивчення синтаксису, місце синтаксису в системі мови та в шкільному курсі української мови;;
- розуміти ключові поняття курсу;
- розрізняти всі синтаксичні одиниці, їх структурно-семантичні особливості;
- визначати будову всіх типів речень;
- знати принципи української пунктуації;
- аналізувати синтаксичні категорії та одиниці формального, семантичного і комунікативного плану;
- визначати структурно-семантичні типи речень, синтаксичні зв'язки та семантико-синтаксичні відношення;
- розставляти відповідні розділові знаки;
- знати морфологічні норми сучасної української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності, надаючи переваги своєрідним морфологічним рисам сучасної української літературної мови;
- визначати синтаксичні функції слів різної частиномовної належності у реченні, характеризувати явища синкретизму, а також інші проблемні питання синтаксису сучасної української мови;
- добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її;
- організовувати процес свого навчання й самоосвіти;
- дотримуватися правил академічної доброчесності, тобто принципів особистого прикладу, відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги і взаємодовіри, прозорості, партнерства та взаємодопомоги, компетентності й професіоналізму, законності тощо.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36 год.
самостійна робота	120 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
Сьомий Восьмий	035 Філологія 035.038 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська	Четвертий	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------------	---------------	------------	---------------	-------------	------------------

Синтаксис простого речення

Тема 1. Вступ. Синтаксис як розділ	Лекція Практичне заняття	2; 5; 6; 8; 9	1 год 1 год.	Поточний контроль – 5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом
--	---------------------------------	---------------	---------------------	--------------------------	--------------------------------------

<p>граматики Предмет синтаксису. Типи синтаксичних одиниць. Синтаксичні зв'язки у словосполученні та реченні. Засоби вираження синтаксичних зв'язків. Зв'язок синтаксису з лексикологією та морфологією.</p>	<p><i>Самостійна робота</i></p>		<p>4 год</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>занять</p>
<p>Тема 2. Словосполучення Словосполучення та інші сполучення слів. Типи словосполучень за частиномовним вираженням головного слова. Граматичні зв'язки слів у словосполученні. Семантико-синтаксичні словосполучення між частинами словосполучення. Схема розбору словосполучення</p>	<p><i>Лекція</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>	<p>2; 4; 6; 8; 9</p>	<p>2 год.</p> <p>3 год.</p> <p>4 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>Поточний контроль – 5 б.</p> <p>Контроль змістового модуля – 10 б.</p> <p>Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 3. Як основна синтаксична одиниця. Головні члени речення. Підмет Ознаки речення. Речення і судження. Формально-синтаксична організація речення. Семантико-синтаксична організація речення.</p>	<p><i>Лекція</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>	<p>2; 5; 6; 7; 8; 9</p>	<p>1 год.</p> <p>2 год.</p> <p>7 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до 	<p>Поточний контроль – 5 б.</p> <p>Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>Комунікативна організація речення. Головні члени двоскладного речення. Підмет і його типи: простий і складений.</p>			<p>практичних занять і самостійної роботи</p>		
<p>Тема 4. Присудок як головний член двоскладного речення Присудок і його типи: простий дієслівний, простий дієслівний ускладнений, складений іменний, складений дієслівний, складний (подвійний, комбінований). Іменний складений присудок з нульовою зв'язкою. Обов'язкове і факультативне тире на місці пропущеної зв'язки. Поняття суб'єктного та об'єктного інфінітива, складні випадки аналізу</p>	<p><i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>	<p>4; 6; 8; 9; 10</p>	<p>1 год. 2 год. 7 год. <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи </p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Контроль змістового модуля (контрольна робота) – 10 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 5. Другорядні члени речення Традиційне і сучасне вчення про другорядні члени речення. Детермінанти, їх різновиди. Додаток як синтаксичне вираження об'єкта. Прямий і непрямий додаток. Придієслівні та при іменні додатки. Додатки при дієсловах категорії стану. Вираження додатка нерозкладним</p>	<p><i>Лекція</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>	<p>4; 6; 8; 9; 10</p>	<p>2 год. 2 год. 7 год. <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи </p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Контроль змістового модуля (аудиторна самостійна робота) – 10 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

словосполученням. Означення як синтаксичне вираження атрибута. Узгоджені й неузгоджені означення, способи їх вираження. Розмежування неузгоджених означень і додатків, залежних від іменників. Прикладка як різновид означення. Місце прикладки та її змістові функції у відношенні до означуваного слова. Обставини як синтаксичне вираження різних ознак дії, стану або ознаки. Типи обставин за значенням і способи вираження					
Тема 6. <i>Односкладні речення</i> Проблема односкладного речення в сучасному мовознавстві. Односкладні речення іменного типу та їх особливості: номінативні, генітивні, вокативні. Односкладні речення дієслівного типу: означенно-особові, неозначенено-особові, узагальнено-особові, безособові, інфінітивні	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	2; 5; 6; 7; 8; 9	2 год. 2 год. 7 год. • опрацювати відповідні наукові джерела • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 7. <i>Неповні речення. Нечленовані речення</i>	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i>	2; 4; 5; 6; 7; 8; 9	1 год. 2 год.	Поточний контроль – 5 б. Контроль	Протягом семестру згідно з розкладом

<p>Двоскладні й односкладні неповні речення. Різновиди неповних речень: контекстуальні, ситуативні, еліптичні.</p> <p>Парцельовані конструкції як різновид неповних речень.</p> <p>Особливості пунктуації в неповних реченнях. Типи нечленованих речень за значенням і функціями: стверджувальні, заперечні, емоційно-оцінні, питальні, спонукальні, слова мовленнєвого етикету, звуконаслідувальні. Морфологічне вираження нечленованих речень</p>	<p><i>Самостійна робота</i></p>		<p>4 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>змістового модуля (контрольна робота) – 10 б.</p> <p>Самостійна робота – 1 бал</p>	<p>занять</p>
<p>Тема 8.</p> <p><i>Особливості простого ускладненого речення. Однорідні та відокремлені члени речення</i></p> <p>Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Засоби поєднання однорідних членів речення: інтонація і сполучники сурядності.</p> <p>Розділові знаки.</p> <p>Узагальнювальні слова при однорідних членах речення.</p> <p>Пунктуація.</p> <p>Поняття про відокремлення.</p> <p>Основні умови відокремлення</p>	<p><i>Лекції</i></p> <p><i>Практичне заняття</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p>	<p>2; 3; 6; 8; 9</p>	<p>1 год.</p> <p>2 год.</p> <p>10 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>Поточний контроль – 5 б.</p> <p>Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>другорядних членів речення. Узгоджені відокремлені поширені й непоширені означення.</p> <p>Неузгоджені відокремлені означення.</p> <p>Відокремлення прикладок.</p> <p>Відокремлення додатків.</p> <p>Синонімія простих речень з відокремленими другорядними членами та складних речень</p>					
<p>Тема 9.</p> <p>Уточнюючі члени речення. Вставні та вставлені конструкції.</p> <p>Звертання</p> <p>Уточнюючі відокремлені члени речення. Подвійне синтаксичне тлумачення речень з уточнюючим підметом і додатком.</p> <p>Вставні слова, словосполучення і речення. Типи вставних компонентів за значенням.</p> <p>Вставлені структури.</p> <p>Відмінність між вставними і вставленими компонентами.</p> <p>Розділові знаки.</p> <p>Звертання.</p> <p>Граматично-стилістична природа звертань.</p> <p>Звертання поширені й непоширені</p>	<p><i>Лекції</i></p> <p><i>Практичне заняття</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p>	<p>3; 4; 6; 8; 9; 10</p>	<p>1 год. 2 год. 10 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>Поточний контроль – 10 б.</p> <p>Самостійна робота – 2 б.</p>	

Синтаксис складного речення

<p>Тема 1.</p> <p>Складне речення</p> <p>Визначальні</p>	<p><i>Лекції</i></p> <p><i>Практичне</i></p>	<p>2; 4; 5; 8; 9</p>	<p>1 год. 2 год.</p>	<p>Поточний контроль – 2 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з</p>
--	--	----------------------	--------------------------	---------------------------------	-----------------------------------

<p>структурно-семантичні ознаки складного речення. Змістова та інтонаційна єдність частин складного речення. Засоби зв'язку частин складного речення: інтонація, сполучники і сполучні слова, порядок розташування частин, співвідношення форм дієслів-присудків. Класифікація складних речень.</p>	<p><i>заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>		<p>4 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>Самостійна робота – 0, 5 б.</p>	<p>розкладом занять</p>
<p>Тема 2. <i>Складносурядні речення</i> Сурядні сполучники як один із засобів вираження синтаксичних і змістових відношень між частинами складносурядного речення. Єднальні, приєднувальні, протиставні, розділові та градаційні смислові відношення. Складносурядні елементарні та складносурядні багатокомпонентні конструкції. Особливості пунктуації на межі частин складносурядного речення.</p>	<p><i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>	<p>4; 5; 8; 9</p>	<p>1 год. 2 год. 6 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>Поточний контроль – 3 б. Контроль змістового модуля – 5 б. Самостійна робота – 0, 5 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 3. <i>Складнопідрядні речення</i> Розвиток учнення про складнопідрядні речення. Класифікації складнопідрядних</p>	<p><i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>	<p>5; 8; 9</p>	<p>2 год. 2 год. 6 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні 	<p>Поточний контроль – 3 б. Самостійна робота – 0, 5 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

речень. Сполучники та сполучні слова. Омонімічні сполучники та сполучні слова, їх розмежування. Семантичні та асемантичні сполучники підрядності. Складнопідрядні речення розчленованої та нерозчленованої структури. Перехідні типи складних речень: підрядні супровідні та підрядні зіставні.			наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи		
Тема 4. <i>Складнопідрядні речення з кількома підрядними</i> Складнопідрядні речення з однорідною супідрядністю, неоднорідною одночлененою та різночлененою супідрядністю, послідовною підрядністю, контаміновані багатокомпонентні речення. Особливості пунктуації.	Лекції Практичне заняття Самостійна робота	4; 8; 9; 10	2 год. 2 год. 8 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 3 б. Контроль змістового модуля – 5 б. Самостійна робота – 0, 5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 5. <i>Безсполучникові складні речення</i> Безсполучникові складні речення, синонімічні до складносурядних (з однотипними (однорідними) частинами) та складнопідрядних (з неоднотипними (неоднорідними) частинами). Інтонація і змістові	Лекції Практичне заняття Самостійна робота	2; 4; 8; 9	1 год. 2 год. 8 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-	Поточний контроль – 3 б. Контроль змістового модуля – 5 б. Самостійна робота – 0, 5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

відношення між частинами складного безсполучникового речення. Пунктуація на межі частин складного безсполучникового речення.			методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи		
Тема 6. <i>Складні синтаксичні конструкції.</i> Складні речення з різними видами зв'язку – складні синтаксичні конструкції. Поділ речення на блоки. Пунктуація.	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	4; 7; 8; 9; 10	1 год. 2 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 3 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 7. <i>Період.</i> <i>Конструкції з чужим мовленням</i> Період як особливве синтаксико-стилістичне явище. Специфіка іntonування та пунктуації. Різновиди періодів: обернений, обрамлений, обірваний. Пряма, непряма і невласне пряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Пунктуація при прямій мові. Діалог. Цитування.	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	3; 8; 9; 10	1 год. 2 год. 5 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 2 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 8. <i>Складне синтаксичне ціле</i> Текст і його	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i>	2; 5; 7; 8; 9	1 год. 2 год.	Поточний контроль – 3 б.	Протягом семестру згідно з розкладом

складники. Граматичні категорії тексту. Функції тесту. Засоби і способи поєднання речень у складне синтаксичне ціле.	<i>Самостійна робота</i>		5 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Самостійна робота – 0,5 б.	занять
---	--------------------------	--	--	----------------------------	--------

Тема 9. Пунктуація Основи української пунктуації. Розвиток і принципи української пунктуації. Система розділових знаків та їх основні функції. Особливості пунктуації в текстах різного функціонального призначення. Зміни в пунктуації.	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	3; 8; 9; 10	2 год. 2 год. 8 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 3 б. Контроль змістового модуля – 5 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
---	---	-------------	--	---	---

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-балльної системи. (Див.: пункт 9.3. Види контролю Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).
-----------------------------------	---

Загальна система оцінювання курсу	Загальні 100 балів 7 семестру передбачають: 50 балів – поточний контроль; 40 балів за контроль змістових модулів; 10 балів за самостійну роботу Загальні 100 балів 8 семестру передбачають: 25 балів –
-----------------------------------	---

Викладач кандидат філологічних наук, доцент Пославська Наталія Михайлівна